

4 Dijkpolderroute

De middellange rondwandeling Dijkpolderroute is 13 km lang. De route begint bij het busstation Maasland. Via het historische centrum voert de route dwars door de weilanden van de Dijkpolder, langs Huis te Velde, via de Westgaag langs de Oranjepolder naar het Scheur, met zijn weidse vergezichten over water, scheepvaart en industrie. Tenslotte via de haven en het oude centrum van Maassluis terug naar het busstation van Maasland. De route is het gehele jaar geopend.

Routebeschrijving

De routebeschrijving maakt gebruik van het wandelroutenetwerk Hof van Delfland. Waar de route afwijkt worden in deze routebeschrijving verdere details gegeven. Verstoringen in het netwerk? Meld ze bij www.meldpuntroutes.nl.

- **Knp 46:** start in Maasland bij het busstation. In noordelijke richting de weg oversteken en het pad rechts van het water volgen (voorlangs 't Sonnetje): knp 46, 68, 78 richting knp 66. Aan het eind van de Kluiskade linksaf, direct rechtsaf over de Burg. van der Lelykade. Rechtdoor over het Kerkplein, linksaf de Kerkstraat in, over de brug rechtsaf de 's Herenstraat in, na 50 m over de trapbrug, linksaf over de Commandeurskade, langs de begraafplaats linksaf: knp 15.
- **Knp 15, Dijkpolder:** richting knp 59 aan de Westgaag: via de Beatrixlaan, Klein Huis te Velde en het Dijkpolderpad. Van knp 59 naar knp 31 (zie routesuggestie: *).
- **Knp 31, Oranjepolder:** naar knp 82, 16 en 38.
- **Knp 38, het Scheur:** naar knp 84 en 27.
- **Knp 27, Maassluis:** naar knp 44, 47, 68 en 46. Het busstation is bereikt.

Voor de bereikbaarheid met het openbaar vervoer van het begin- en eindpunt van de wandelroute wordt verwezen naar www.9292ov.nl

Routesuggestie

Deze is op de kaart aangegeven met een stippellijn.

*: **Knp 31, Weverskade:** Bij knp 31 linksaf onderlangs de Maasdijk. Blijf de Weverskade volgen tot het einde. Beklim de trap, steek de Westlandseweg over (voorzichtig!) en sla linksaf de Noorddijk in. Na het transformatorhuisje aan uw rechterhand (tegenover nr. 24) rechtsaf de trap af en linksaf: de Geerkade. Aan het eind linksaf: knp 47. Vervolg de oorspronkelijke route richting knp 68 en 46. Het busstation is bereikt.

NB: Alle gegevens benodigd voor de routebepaling onderweg zijn vermeld op deze eerste pagina.

Onderweg te zien

Midden-Delfland, het groene hart van de zuidwestelijke Randstad. Een kleinschalig oud cultuurlandschap met de kenmerken van het Hollandse landschap achter de duinen: laaggelegen (1 tot 3 m onder NAP) en lichtglooiend door de oude kreekruigten en de natte veengebieden daartussen.

De op de kreekruigten gelegen boerderijen, de oude dorpskernen, de vele molens en gemalen, de kades en oude slotenpatronen tonen je steeds weer de eeuwenoude historie van dit gebied. Een groene oase met een rijke natuur en weidse vergezichten te midden van het grootschalige stedelijke en industriële geweld.

Molens

De Ommedyckpolder werd in 1391 bedijkt. De eerste vermelding van een molen om de polder te bemalen dateert van 1446. De polder wordt dan Dyckpolre genoemd. Deze polder is een kleipolder (er is een laag klei afgezet over het veen). Hierdoor is de bodem minder geklonken dan bij andere polders in

Midden-Delfland en kon de watermolen in bedrijf blijven. Op oude kaarten wordt de molen wat negatief Kostverloren genoemd, maar de huidige molen draait sinds 1718 lustig. De vlucht van de wieken is 29,20 m en daarmee heeft de Dijkpoldermolen de langste wieken van alle nog bestaande windmolens in Nederland. De molen is niet zo vaak meer in gebruik. Het in 1873 als stoomgemaal gebouwde gemaal naast de molen vormt sedert 1959 de hoofdbemaling. Even ten noorden van de Dijkpoldermolen staat de korenmolen 'De Drie Lelies' uit 1767. Aan het einde van de route passeren we nog de Wippersmolen die oorspronkelijk de Sluispolder tussen Maassluis en Maasland bemaalde.

Kievitsbloemen

De route voert ons eerst langs de Kluisgade. In het voorjaar bloeien op de hooilandjes tussen de kade en de Zuidgaag het zomerklokje en de kievitsbloem, twee soorten die zeldzaam zijn. De kievitsbloem komt alleen nog voor in Zuid-Holland en Noordwest Overijssel. Door het 'verbeteren' van grasland en

wellicht door het plukken is de soort vrijwel niet meer te vinden. De Dijkpolder is voor een groot deel als weiland in gebruik met langs en in de sloten nog diverse interessante plantensoorten. Ook natuurlijk veel weidevogels zoals de kievit en de grutto. In het westelijk deel van de polder is akkerbouw. Dat houdt natuurlijk verband met de klei-ondergrond.

Maassluis

Omstreeks 1330 zijn de Zuidvliet en de Noordvliet aangelegd door de ambachten Wateringen en Monster. De eerste bewoners die zich bij de luchten of sluizen vestigden waren sluiswachters en vissers. Rond de Monstersche Sluis groeide een nederzetting. Omdat de sluizen op grondgebied van het ambacht Maasland lagen kreeg de nederzetting de naam Maeslantsluys. Het ontwikkelde

zich als havenstad aan het Scheur maar bleef tot 1614 ondergeschikt aan het veel oudere Maasland. De visserij gaf grote bloei die zich nog laat aflezen aan enkele fraaie panden in het stadje.

De locatie van onderstaande bezienswaardigheden is gemarkeerd op de routekaart van het voorblad. De volglatter wordt hierbij gebruikt als referentie.

A. Kluisgade

Op de 'buitendijkse' landjes langs de Zuidgaag staan diverse fruitbomen die in het voorjaar, wanneer ze in bloei staan, de zuidelijke entree van het dorp een feestelijk aanzien geven. Op andere plaatsen vormen de boezemlandjes ware natuurgebiedjes met bijzondere planten die van een natte omgeving houden.

B. 's-Herenstraat

Het dorpscentrum valt geheel onder het beschermd dorpsgezicht. Aan beide zijden van het grachtje treffen we een scala aan van fraaie panden en pandjes. 's-Herenstraat 15 toont de oude gevel van het vroegere schoutheuis. In het muurtje ernaast drie fragmenten van een poortje met de letters MK (Machiel Knol), een wapen en het jaartal anno 1717. Op nr. 21 Café de Pynas, waar schout en schepenen vergaderden. De rechter zijgevel laat in het metselwerk zeventiende-eeuwse geblokte ontlastingsbogen zien. Ernaast op nr. 24 Museum De Schilpen. Vroeger een boerderij, later dorpswinkel. Zeker een bezoek waard. Open o.a. op zaterdagen: www.schilpen.nl

C. Kerkplein

De Oude Pastorie op nr. 12 is een zeer statig pand uit ca. 1868 en heeft een symmetrisch ingedeelde lijstgevel. Opvallend zijn de afgeronde bovenhoeken van ramen, deur en dakkapellen. Het koor van de prachtige laat-gotische kerk is iets smaller dan het schip en vijfzijdig gesloten. De noorderzijbeuk eindigt in een nevenkoor. Op de hoek van de Kerkstraat staat de vroegere openbare dorpschool. Het voorname pand is ongeveer vierkant en heeft entrees zowel aan het Kerkplein als aan de Kerkstraat. Bouwjaar 1841.

D. 's-Herenstraat 60

Staande op de brug zien we het mooie trapgeveltje van 's-Herenstraat 60 (het Spinnewiel), waarvan de raamindeling vroeger anders is geweest getuige de plaats van de bogen in het metselwerk. Ook aan het noordelijk gedeelte van de 's-Herenstraat liggen tal van fraaie oude panden.

E. Dijkpolderpad

Kruikius 1712

Op de beroemde kaart van Kruikius uit 1712 wordt het Dijkpolderpad al weergegeven als 'Kerk Pat'. Het verbond de Westgaag met het centrum van Maasland. Thans vormt het een onderdeel van het lange-afstands Grote Rivierenpad.

F. Huis te Velde

Archief FvO

Huis te Velde was een adellijke hoeve die in 1267 wordt genoemd. In 1225 is sprake van ene Hendrik van de Velde. Op een kaart van Floris Balthasars uit 1611 is een ronde gracht afgebeeld. De kaart van Nicolaas Kruikius uit 1712 laat een Oude Schans (uit de Spaanse tijd) zien. De fraaie oude boerderij die hier stond werd in 1967 gesloopt.

G. Westgaag

De Westgaag is een restant van de oude kreek de Spartel, een naam die uit de prehistorie of uit de Romeinse tijd mondeling kan zijn overgeleverd. Aan de noordkant van de weg staan diverse oude boerderijen, sommige met een kern uit de zestiende eeuw (o.a. Westgaag 108). De boerderijen waren hier ingericht voor een gemengd bedrijf en hadden een werkruimte in het voorhuis, waardoor de voorhuizen breder zijn dan elders gebruikelijk.

H. Weverskade

waterkering.

Langs de Weverskade ligt het buurtschap waar eeuwenlang het voedsel voor Maassluis werd geproduceerd. De foto toont de periodieke muskusrat-inspectie, uitgevoerd per roeiboot. Het graven van holen en gangenstelsels in het dijklichaam vormt een gevaar voor de stabiliteit van de

I. Oranjepolder, Oranjeplassen

Kruikius 1712

De Oranjepolder werd halverwege de zeventiende eeuw van dijken voorzien. De aanwezige rivierduinen werden afgegraven t.b.v. de zandwinning. De polder kwam in de achttiende eeuw in gebruik voor gemengde bedrijven. De kassen zijn inmiddels gesloopt. De Oranjeplassen zijn gegraven in 1967. Het zuidelijk gedeelte is nu bestemd voor recreatie, het

noordelijk gedeelte wordt beheerd ten behoeve van de natuur. Het is een rust- en broedplaats voor vele vogelsoorten, o.a. bruine kiekendief en roerdomp. Veel smienten in de winter.

J. Het Scheur

Het Scheur loopt van Vlaardingen tot waar nu de Maeslantkering ligt. In 1865 werd begonnen met het graven van een rechtstreekse verbinding van het Scheur met de Noordzee: de Nieuwe Waterweg, dit ten behoeve van een goede bereikbaarheid per schip van de havens in Rotterdam. Aanvankelijk slechts 10 m breed, in 1909 al 100 m. Aan de overzijde ligt het parallelle Calandkanaal, de vierde Petroleumhaven en de installaties van de petrochemische industrie.

K. Douanehuisje

Het Scheur werd in de gaten gehouden vanuit het douanehuisje op het havenhoofd. Schepen werden in- en uitgeklaard, o.a. schepen die groente vanuit het Westland vervoerden naar Engeland. Tegenwoordig zijn er regelmatig tentoonstellingen van schilderijen, sculpturen en/of foto's.

L. Grote Kerk

De kerk ligt op het Schanseiland, een naam die herinnert aan de schans die hier lag in de Spaanse tijd. De kerk werd gebouwd in 1629-1639, naar een ontwerp van Arend van 's-Gravesande. De plattegrond heeft de vorm van een Grieks kruis. Beroemd orgel uit 1732 van Rudolf Garrels. Rijk meubilair. Op de voorgrond rechts ligt de s.s. 'Furie' afgemeerd voor het Museum Maassluis. Openingstijden: <https://www.museummaassluis.nl>. De s.s. 'Furie' is de laatste door stoom aangedreven zeesleepboot van Nederland.

M. Gemeenlandshuis Maassluis, Hoogstraat 11

ping is ingericht als 'museum-en-bed' locatie.

Prachtig renaissancegebouw met kruiskozijnen. Een hoog schilddak met dakkapellen en een zware schoorsteen. Aan de havenzijde een trap-torentje en aan de Hoogstraat een zandstenen poortje met het stichtingsjaar 1626. Het huis is eigendom van de vereniging 'Hendrick de Keyser'. De benedenverdieping is ingericht als 'museum-en-bed' locatie.

N. Monstersche Sluis

In het jaar 1602 werd op deze plek een nieuwe spuisluis gebouwd in opdracht van het ambacht van Monster. Overtollig regenwater uit dit gebied werd via de Noordvliet afgevoerd naar het Scheur. In 1889 werd de sluis omgebouwd tot schutsluis, met name om de tuinders van het Westland een vaarroute naar de haven te bieden. Door de verbreding van de toegang naar zee drong het zoute water door tot in de haven van Maassluis en werd de schutsluis afgesloten. Sinds 2008 zette een stichting zich in voor de heropening van de Monstersche Sluis. Van economisch belang is hij niet meer, maar de pleziervaart maakt na de renovatie en de officiële heropening per 1 september 2018 geregeld een doorvaart.

In het jaar 1602 werd op deze plek een nieuwe spuisluis gebouwd in opdracht van het ambacht van Monster. Overtollig regenwater uit dit gebied werd via de Noordvliet afgevoerd naar het Scheur. In 1889 werd de sluis omgebouwd tot schutsluis, met name om de tuinders van het Westland een vaarroute naar de haven te bieden. Door de verbreding van de toegang naar zee drong het zoute water door tot in de haven van Maassluis en werd de schutsluis afgesloten. Sinds 2008 zette een stichting zich in voor de heropening van de Monstersche Sluis. Van economisch belang is hij niet meer, maar de pleziervaart maakt na de renovatie en de officiële heropening per 1 september 2018 geregeld een doorvaart.

O. Veerstraat

De pastorie in Lodewijk XVI-stijl werd in 1790 aangebouwd.

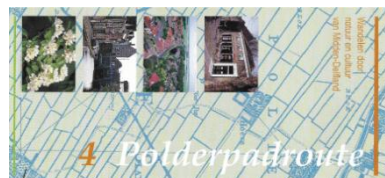
Langs de Veerstraat staan diverse oude panden, bijv. nrs. 3-5 met drie tuitgevels en een erker. Markt 18 werd in 1752 gebouwd voor een rijke reder in Lodewijk XV-stijl. Rijke middenpartij, ook hier een fraaie erker. Buiten het stadje werd in 1787 een RK-schuilkerk gebouwd (Zuidvliet 98). Het klokkentorentje is van latere datum. De pastorie in Lodewijk XVI-stijl werd in 1790 aangebouwd.

P. Wippersmolen

Gebouwd in 1726 als opvolger van een wipmolen. De gevelsteen vermeldt dat de eerste steen is gelegd door Dirck Pieterse Koster, oud 8 jaar en 35 dagen. Het is een stenen molen van het type grondzeiler. In de molen staat nu een mechanisch gemaal.

Bronvermelding

zijn van Frits van Ooststroom. In 2022 zijn de routes gedigitaliseerd en geactualiseerd. De Dijkpolderroute was voorheen Polderpadroute genaamd.

Bij deze bewerking is verder dankbaar gebruik gemaakt van:

- artikelen uit de Jaarboeken van de Historische Vereniging Oud-Schipluiden en informatie op de website www.middendelfland.net.
- publicaties van Midden-Delfland is Mensenwerk: <https://www.mdmw.nl/>
- de Canon van Nederland, Roelof Bouwman.

Deze wandelroute maakt oorspronkelijk deel uit van een serie van drie mapjes met elk zes routes, uitgegeven in de periode 2004-2007. De serie kwam tot stand in samenwerking met de vereniging Te Voet en de werkgroep Paden van de Midden-Delfland Vereniging. Tekst, fotografie en vormgeving